

havhøst

driver regenerativ forandring
kommunalt med fokus
på ungeinddragelse

havhøst

I takt med at Danmark er på vej mod 50 maritime nyttehavere fordelt over hele landet, vokser også samarbejdet med de kommuner, som vores kyster danner rammen om.

havhøst har udviklet en særlig samarbejdsmodel målrettet kommuner, der ønsker at engagere unge og samtidig fremme regenerativ havdyrkning i deres lokalområde. Modellen rækker over tre år og har til formål at modne en kommunal indsats, som kan løfte den regenerative dagsorden bredt – både konkret, socialt, fagligt, politisk og organisatorisk.

2 // 15

De maritime nyttehavere. Foreninger langs de danske kyster dyrker tang, muslinger og østers i deres flydende haver i havet.

Holbæk x havhøst – et lysende levende eksempel på et samarbejde med vind i sejlene

I Holbæk Kommune er det UngHolbæk, der sammen med Havhøst driver styregruppen fremad – med solid lokal forankring i kommunen og stærk politisk opbakning. Projektet involverer både unge, foreninger, erhverv og kulturaktører og er et eksempel på hvordan regenerativ havdyrkning kan blive en samlende kraft på tværs af arenaer og forandringsteorier. Læs mere hos [UngHolbæk](#), og hos [Holbæk Kommune](#).

Formand for Holbæks Klima- og Miljøudvalg, Karen Thestrup Clausen, glæder sig over, at Holbæk er gået forrest i en ny retning. *"Vi vil være en kommune, der ikke blot taler om bæredygtighed, men handler konkret og lokalt. Fjorden er en del af vores identitet – og også en del af løsningen. Med Havhøst-samarbejdet får vi mulighed for at kombinere klimainsats, naturforbedring og fællesskab på en måde, der giver mening for både borgere og beslutningstagere."*

Karen Thestrup Clausen på skonnerten Anna Møller under Klimasejladsfestival 2025.

*Der eksperimenteres
hele tiden med nye
tangarter i de maritime
nyttehaver. Her høstes
sukkertang i Kerteminde.
Foto: Lars Hestbæk.*

Holbæk Kommune ser det nye partnerskab som en naturlig forlængelse af kommunens klimastrategi og ambitioner om at engagere flere – især unge – i grønne fællesskaber og naturbaseret læring. *"Jeg er meget glad for partnerskabet med Havhøst, som gennem Kulturrygsækken giver unge en unik mulighed for at opleve samspillet mellem kultur, natur og bæredygtighed på en meningsfuld måde."* siger Susanne Utoft, formand for Udvalget for Kultur og Fritid, Holbæk Kommune.

"Det her er ikke bare et projekt, vi sætter i gang for de unges skyld – det er de unge selv, der skaber noget, som hele kommunen kan lade sig inspirere af" siger Søren Myrup, leder af UngHolbæk. *"De tager ejerskab, lærer om naturen i praksis og viser, hvordan vi som samfund kan arbejde regenerativt og i balance med vores omgivelser."*

En lokal indsats med bred effekt

Vi oplever en stigende interesse fra kommuner, som ønsker at tage ansvar for både biodiversitet og den blå bæredygtighed – og som samtidig ser værdien i at engagere unge, borgere, skoler og foreninger i en lokal klimadagsorden, der kan mærkes og smages i deres lokale havmiljø.

Og der er mange grunde til, at kommunerne vælger at gribe initiativet for mere regenerativ havdyrkning. Uanset om der i forvejen arbejdes med lokale kystvandråd, undervisning, ungeklimapaneler, foreningsliv, erhvervsudvikling eller tværkommunale klimasamarbejder bærer regenerativ havdyrkning potentiale til at bidrage bredt – både som en del af den grønne omstilling og som levende lokal- og erhvervsudvikling.

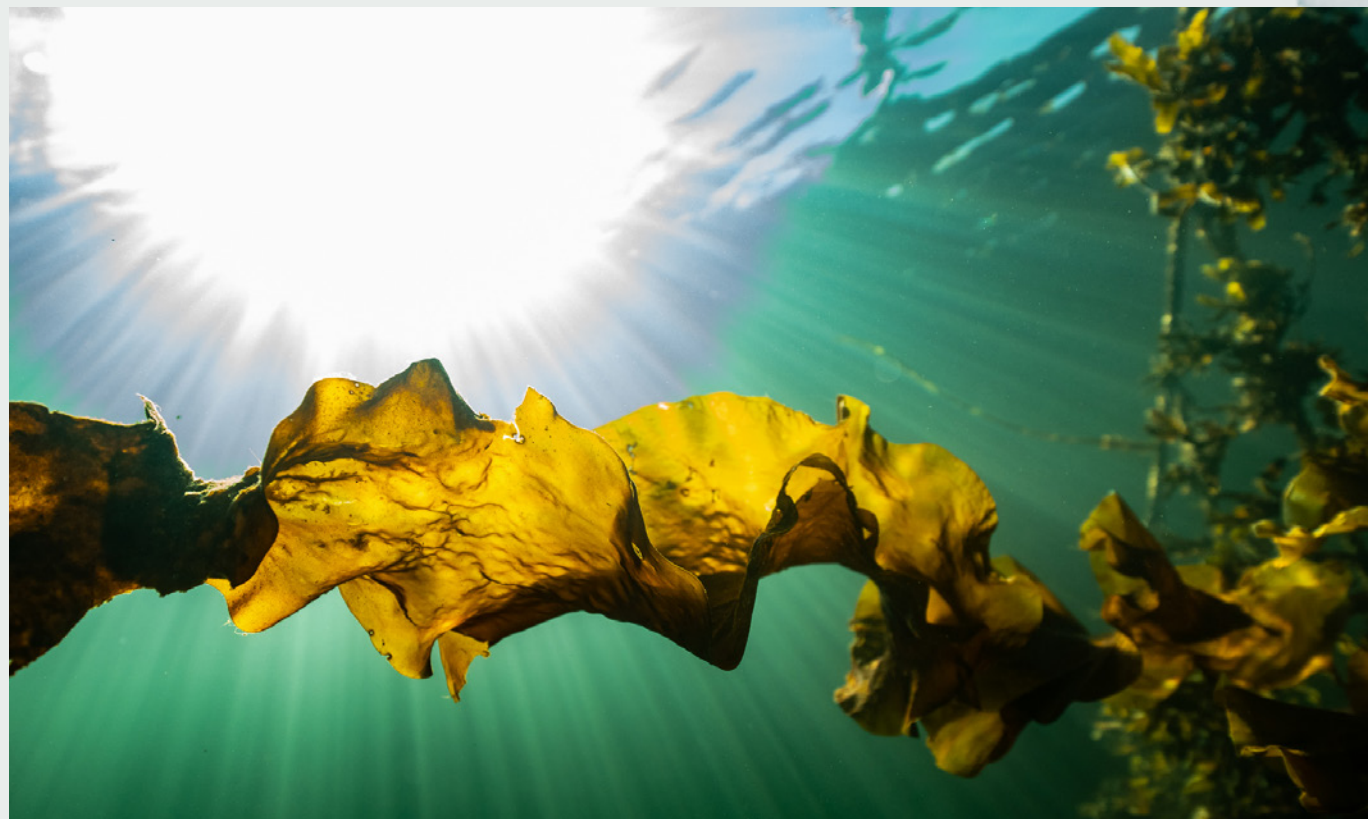
Afgrøderne efterses og opgaverne fordeles. En typisk arbejdsdag i en maritim nyttehaveforening. Foto: Eva Helbæk Tram.

Treårigt samarbejde med udgangspunkt i fælles mål

Et samarbejde med Havhøst består som udgangspunkt af en periode på tre år, hvor Havhøst står for at koble kræfterne inde fra kommunen med unge, borgere, foreninger og virksomheder. Samarbejdet starter med en fælles målsætning, som defineres i tæt dialog mellem Havhøst og kommunen. Havhøst vejleder og driver processen frem, mens kommunen investerer vilje, engagement og politisk prioritering. De fælles mål kan f.eks. være:

- 1 **Kultur og fritid**
- 2 **Børn og unge**
- 3 **Erhvervsudvikling**

Sukkertang, som er én af 400 forskellige slags tang i Danmark. Og vi kan spise langt de fleste. Foto: Lars Hestbæk.

1 Kultur og fritid

Etablering af blåt foreningsliv og aktivt udeliv omkring maritime nyttehaver – med plads til både læring, fællesskab og frivillighed.

Muslinger dyrkes i lange rørformede net kaldet strømper. Foto: Mikkel Bækgaard.

2

Børn og unge

Ungeinddragelse gennem et samarbejde med den lokale ungdomsskole, eller gennem ungeklimapaneller i samarbejde med tænketanken Concito. Undervisningsforløb i regenerativ havdyrkning for skoleelever i samarbejde med den lokale naturformidlingsinstitution eller naturvejleder – i første omgang mellemtrin og udskoling, men på sigt også dagtilbud, ungdomsuddannelser og andre relevante lokale uddannelsesinstitutioner.

Haven i havet er et nationalt undervisningsprogram, der tager udgangspunkt i de maritime nyttehaver der dukker op langs de danske kyster. Foto: Eva Helbæk Tram.

3

Erhvervsudvikling

Støtte til småskala iværksætter
baseret på principperne i Manifest
for Regenerativ Havdyrkning.

Nogle maritime nyttehaver ligger så tæt på kysten, at de kan tilgås fra landgangsbroer.
Andre ligger længere ude og kræver sejlads. Foto: Lars Hestbæk.

Hertil kommer tværkommunale samarbejder, specifikke lokale interesser, kunst- og kulturprojekter og meget, meget mere. Når målene er defineret samler Havhøst og kommunen i fællesskab en styregruppe, bestående af relevante aktører, som kan bidrage med at forløse de fælles mål. Aktørerne skal både repræsentere unge, civilbefolkningen, erhvervet og selvfølgelig kommunen. Under styregruppen nedsættes en række arbejdsgrupper, som hver især definerer deres egne delmål, i korrespondance med styregruppen. Havhøst er repræsenteret med forskellige fagligheder i hver arbejdsgruppe.

Under styregruppen nedsættes en række arbejdsgrupper. Havhøst er repræsenteret med forskellige fagligheder i hver arbejdsgruppe, som hver især definerer deres egne delmål, i korrespondance med styregruppen. Kommunens investering er 80.000 kr. pr. år. Som en del af samarbejdet vil vi løbende vurdere behov og muligheder for at få tilført yderligere kapital til forskellige dele af samarbejdet.

Vi ved generelt lidt om at bruge muslinger, tang og østers i køkkenet. Havhøst udvikler hele tiden opskrifter der bringer råvarerne tættere på den danske hverdagsmad. Foto: Liv Møller Kastrup.

Flere mulige aktiviteter med eksempler fra Holbæk Kommune

- **Kunst og kultur** | Samarbejde med kunstnere (for eksempel gennem huskunstnerordningen) kan sætte nye billeder og fortællinger på havet – fra kunstinstitutioner på havnen til performances, der inddrager både unge, borgere og besøgende. Deltagelse på lokale festivaler (såsom Skvulp og Klimasejladsfestival i Holbæk) giver en oplagt anledning til at bringe regenerativ havdyrkning ind i kommunens kulturliv.
- **Foreningsliv og borgerdrevne fællesskaber** | Maritime nyttehaver er stærke samlingspunkter for nye fællesskaber. Udover en dedikeret forening til den maritime nyttehave, så er der også gode erfaringer med samarbejder på tværs af de lokale foreninger. F.eks. med spejdere (som med søspejderne i Holbæk), naturforeninger, maritime foreninger eller idrætsforeninger – og dermed skabe stærke, borgerdrevne netværk. Styrken er, at engagementet vokser nedefra og giver ejerskab til både små og store aktører i kommunen.

*Mad og madlavning er en stærk fællesnævner, der kan samle foreninger, generationer og interesser.
Foto: Eva Helbæk Tram.*

- **Unge, undervisning og formidling** | Gennem Havhøsts nationale undervisningsprogram "Haven i havet" bliver der allerede undervist i regenerativ havdyrkning 20 steder i landet. Undervisningen breder sig over dagtilbud, folkeskoler, ungdomsskoler, gymnasier og erhvervsuddannelser. Regenerativ havdyrkning og maritime nyttehaver skaber meningsfulde og virkelighedsnære læringsrum, hvor biologi, klima, madkundskab og iværksætteri forenes med en praktisk og undersøgende tilgang.
- **Lokal og national kommunikation** | Et samarbejde med Havhøst giver ikke bare lokal relevans og dækning, men også national opmærksomhed. Projekterne bliver vist frem i landsdækkende medier, i radioindslag, Go' Aften Live, i artikler (se DR) og i formater såsom tv-serien "Giv os naturen tilbage" (sæson 3) hvor vi følger Wilma, ung i Holbæk, i hendes drøm om at starte sin egen muslingehave. Historierne er eksempler på fortællinger, der kan bruges af kommunen som et stærkt bevis på grøn handlekraft og engagement.

En søspejder fastgør en muslingestrømpe. Foto: Jens Formann

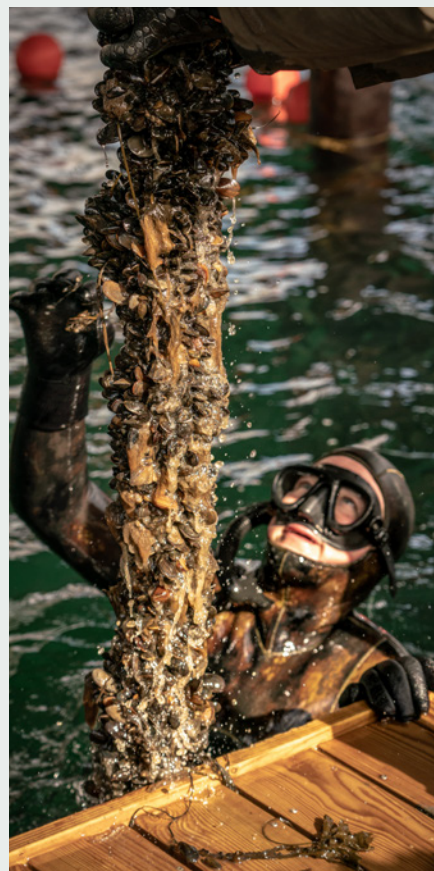
- **Lokale Kystvandråd, aftale om Grønt Danmark og marin naturgenopretning** | Regenerativ havdyrkning kan kobles direkte til eksisterende kommunale indsatser såsom arbejdet i lokale kystvandråd, implementering af aftale om Grønt Danmark og biodiversitetsprojekter. Regenerativ havdyrkning handler nemlig ikke kun om at producere sunde fødevarer til mennesker, men også om at skabe renere vand, stærkere økosystemer og mere liv i sund, fjorde, vige og havne.
- **Lokale Klimahandlingsplaner** | Inddragelse af unge, f.eks. gennem et samarbejde med den lokale ungdomsskole, tænketanken Concitos ungeklimapaneler eller lokale ungeklimaråd. Inddragelsen skal sikre en direkte kobling mellem regenerativ havdyrkning og kommunens egne klimahandlingsplaner. På den måde bliver arbejdet både et uddannelsesprojekt og en konkret klimaindsats med lokal forankring.
- **Regenerativ erhvervsudvikling** | Regenerativ havdyrkning har potentiale til at udvikle nye forretningsmodeller hvor havnens værdikæder kan revitaliseres, og småskala stalddørssalg direkte fra kajkanten kan blive en ny attraktion – både for borgere og turister. F.eks. findes der kystfiskere i hhv. Korsør og Havnsø som er i færd med at kombinere deres skånsomme kystfiskeri med dyrkning af tang. Mulighederne for at skabe grøn erhvervsudvikling er mange, og kommunen kan være den katalysator, der får idéerne til at løfte sig.

Unge høster en muslingestrømpe i København. Foto: Mikkel Bækgaard.

Om havhøst

Havhøst er en forening og en sammenslutning af maritime nyttehaver, NGO'er, skoler, virksomheder og ganske almindelige mennesker, der deler en kærlighed til det store blå, mad fra havet og bæredygtig udvikling. Havhøst lagde fra kaj i efteråret 2011 som "Maritime nyttehaver" med en idé om at bruge bynære blå arealer til at dyrke spiselige afgrøder – en slags hav-udgave af urban farming. Formålet var ikke mindst at bringe fødevareproduktion tættere på de spisende mennesker i byen, og få flere mennesker til at værdsætte de verdensklasse-skaldyr, som kommer fra Danmark, men som vi ikke kan finde ud af at spise. Siden er der løbet rigtig meget vand i åen, og Havhøst er blevet spydspids for udvikling af en ny tilgang til vores have baseret på regenerative principper. Havhøst har kontor i Kødbyen i København.

*Havhøst holder til i det sociale
kontorfællesskab Fish Tank
i Kødbyen i København.
Foto: Sofie Hougaard Nielsen.*

Vil du vide mere om et samarbejde med Havhøst?

Så kontakt Kathrine Strange,
projektleder i Havhøst.

kathrine@havhoest.dk
Tlf. 4020 4346

15 // 15

Havhøst
c/o Fish Tank
Ingerslevsgade 44
DK-1705 København V

